

باسمه تعالی

نحوه نگارش و ساختار ظاهری نشریه فنی و ترویجی

کمیته انتشارات مؤسسه-۱۳۹۴

ویژگی‌های کلی نشریه فنی و ترویجی

هدف کلی از تدوین نشریه فنی و ترویجی، انتقال دانش و فناوری و توسعه باورها و گرایش‌های مخاطبان باهدف ارتقاء سطح دانش و اطلاعات کشاورزی، اطلاع‌رسانی و ارتقاء آگاهی‌ها و ایجاد و تقویت انگیزه و باورها برای کاربرد ایده‌ها و روش‌های نوین تولید است. به عبارت دیگر، نشریه می‌باید پاسخگوی نیازهای آموزشی و ترویجی مخاطبان در یک موضوع مشخص و نیز تقویت حس خودباوری و قطع وابستگی به دیگران در فرایند تولید محصولات کشاورزی و زندگی در محیط روستا باشد.

نشریه فنی و ترویجی شباهت‌های زیادی چه در ظاهر و چه در نحوه نگارش باهم دارند؛ اما آنچه سبب تفاوت میان این دو می‌شود، نوع مخاطبان آنها است؛ مخاطبان نشریه فنی تکنسین‌ها و کارشناسان کشاورزی و مخاطبان نشریه ترویجی مروجان و کشاورزان باسواد هستند. از همین رو، مطالب ارائه‌شده می‌باید به‌اختصار و به‌زبان بسیار ساده نوشته‌شود (به ویژه در نشریه ترویجی) و از پیچیده‌نویسی و به‌کار بردن کلمه‌ها و ترکیبات دور از ذهن اجتناب شود. در تدوین نشریه مطالب ذیل حائز اهمیت است:

- مطالب ارائه‌شده مبتنی بر نیاز مخاطب باشد.
- مطالب ارائه‌شده کاربردی و جدید باشد.
- عنوان نشریه، با محتوای ارائه‌شده همخوانی داشته و به‌گونه‌ای انتخاب‌شود که مخاطب را برای خواندن آن تشویق کند.
- نگارنده تسلط کامل بر موضوع داشته و اغلب مطالب ارائه‌شده از دستاوردهای طرح‌های پژوهشی نگارنده (نگارندگان) باشد.
- نشریه تا حد امکان به‌زبان ساده باشد و از جملات کوتاه، کلمه‌های ساده و قابل‌فهم استفاده‌شود. جمله‌ها از ۱۰-۱۵ کلمه تجاوز نکند.
- اطلاعات جدول‌ها و شکل‌ها فارسی باشد و از شکل‌های با کیفیت بالا استفاده‌شود.
- مطالب بایکدیگر مرتبط باشد؛ به نوعی که ضمن رفع نیاز علمی مخاطب خواننده را علاقه‌مند نگه‌دارد.
- دارای راه‌کارهای فنی و اجرایی در ارتباط با موضوع باشد.
- در نشریه ترویجی به هیچ‌وجه از واژه‌های لاتین در متن نشریه استفاده‌نشود و حتماً معادل فارسی و حتی بومی آنها به‌کار رود.
- نکات جالب و مهم به صورت **Bold** نشان‌داده‌شود.



- برای نوشتن محتوا می‌باید هدف‌نویسی شود و هدف‌ها تبدیل به هدف رفتاری شود.
- مطالب متن می‌باید براساس توالی و سلسله مراتب یادگیری مرتب شود و متن نشریه سازماندهی، فصل‌بندی، تیتربندی و تصویرسازی شود.
- در نشریه لازم نیست هر فصل از فصل بعد با یک صفحه از هم جدا شود.
- محتوای نشریه، می‌باید پاسخگوی دو گروه نیازهای آموزشی و ترویجی به شرح ذیل باشد:
نیازهای محسوس مخاطبان: توسط مسئولان مدیریت‌های ترویج استان‌ها و دفاتر مسئول معاونت ترویج طی تماس‌هایی که با شیوه‌های مختلف با مخاطبان دارند، دریافت می‌شود.
نیازهای نامحسوس (توسعه‌ای) مخاطبان: مسئولان مدیریت‌های ترویج استان‌ها و دفاتر مسئول معاونت ترویج در راستای اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های ترویجی (و نیز توصیه‌شده از دیگر واحدهای مسئول وزارت جهاد کشاورزی) برخی نیازها را برای توسعه کشاورزی و روستایی تشخیص داده که این نیازها، موضوع نشریه‌های ترویجی قراردادده می‌شود. بنابراین، دفتر ترویج کشاورزی و منابع طبیعی می‌باید برای تولید نشریه ترویجی (همانند سایر رسانه‌ها) نیازسنجی‌های لازم را از مخاطبان، مدیریت‌های ترویج استان‌ها، دفاتر مسئول معاونت و... به عمل آورد.

نشریه می‌باید پاسخ‌گوی این سوالات باشد:

- مشکل چیست و هدف کدام است؟
- مخاطب نشریه کیست؟
- مشکل را چگونه می‌باید حل کرد؟
- یافته‌ها چیست؟

تفاوت نشریه فنی با نشریه ترویجی

نشریه ترویجی یک رسانه ترویجی خودآموز است که حاوی اطلاعاتی درباره دانش و فنون کاربردی در زمینه کشاورزی و محیط‌زیست روستایی است. به زبان ساده و قابل درک برای مخاطبان تهیه می‌شود به نحوی که به شیوه «خودآموز» و بدون نیاز به کمک دیگران، اطلاعات مزبور را کسب کنند. با وجود شباهت‌های متعدد ساختاری نشریه‌های فنی و ترویجی، دارای تفاوت‌هایی به شرح زیر هستند:



- در نشریه فنی بر خلاف نشریه ترویجی تأکید زیادی بر استفاده از عکس‌های متعدد نیست.
- در نشریه ترویجی الزام مؤکد بر ساده‌نویسی بیش از نشریه فنی است؛ درعین حال روان بودن و قابل فهم بودن در هر دو نوع نشریه، مورد تأکید است. هم‌چنین در نشریه فنی استفاده از واژه‌ها و اصطلاحات علمی بلامانع است (معادل انگلیسی کلمه‌ها در پاورقی درج شود).
- در نشریه ترویجی گرچه معنی برای استفاده از جدول‌ها و نمودارها وجود ندارد ولی نمودارها می‌باید کم حجم و ساده باشند؛ اما در نشریات فنی در صورت لزوم، محدودیتی در این زمینه وجود ندارد؛ بنابراین هم حجم آنها می‌تواند گسترده‌تر و هم تعداد آنها می‌تواند بیشتر باشد.
- به لحاظ ابعاد ظاهری در برخی موارد، نشریه فنی می‌تواند متفاوت از نشریه ترویجی باشد؛ به‌طور مثال اندازه قلم در نشریات فنی محدودیت درشت بودن اندازه قلم در نشریات ترویجی را ندارد. هم‌چنین محدودیت استفاده از جمله‌ها و پاراگراف‌های کوتاه در تهیه نشریه فنی برخلاف نشریه ترویجی وجود ندارد.
- تعداد صفحه‌ها در نشریه ترویجی کمتر از نشریه فنی است. البته، در نشریه فنی تعداد صفحه‌ها نباید آنقدر زیاد شود که با ماهیت "نشریه" در تعارض باشد.
- شمارگان (تیراژ) نشریه فنی کمتر از شمارگان نشریه ترویجی است و بسته به نوع موضوع و کمیت مخاطبان خاص آن در نظر گرفته می‌شود.

ساختار ظاهری نشریه فنی و ترویجی

- * حاشیه صفحه‌ها: ۲ سانتی‌متر (بالا و پایین صفحه) و ۱/۸ سانتی‌متر (راست و چپ صفحه) در قالب ابعاد A5
- * فاصله سطرها: ۱/۱ سانتی‌متر
- * قلم مورد استفاده در تمام نوشتار B Mitra انتخاب شود. متن اصلی با قلم B Mitra 13، عناوین اصلی Bold در نشریه ترویجی اندازه قلم عناوین اصلی ۱۶ و اندازه قلم عناوین فرعی ۱۴ در نظر گرفته شود.
- * مطالب انگلیسی با قلم Times New Roman 11 نوشته شود.
- * جدول‌ها، شکل‌ها و نمودارها دارای عنوان با اندازه قلم B Mitra 10-Bold بوده و به ترتیب شماره گذاری شود. عنوان جدول‌ها در بالای جدول و عنوان شکل‌ها در پایین شکل‌ها و نمودارها نوشته شود. هم‌چنین به شماره شکل و جدول در متن اشاره شود.
- * تورفتگی اول هر پاراگراف در کل متن: ۰/۶ سانتی‌متر
- * تعداد صفحه‌ها: نشریه ترویجی حداکثر ۱۵ صفحه و نشریه فنی حداکثر ۲۸ صفحه.



شرح قسمت‌های مختلف نشریه

صفحه یک: عنوان بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم در سطر اول (B Mitra 18)، عنوان کمیته انتشارات مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی در سطر دوم (B Mitra 16)، عنوان نشریه (B Mitra 22) سطر سوم، نگارنده(گان) و وابستگی آن و سال انتشار به ترتیب در سطرهای بعدی (B Mitra 20).

صفحه دو: شناسنامه نشریه (توسط ناشر تکمیل می‌شود).

- در صفحه شناسنامه عنوان نشریه، نام نگارنده(گان)، نام ناشر، سال نشر، نام صفحه‌آرا، نام ویراستار، نوبت چاپ، شمارگان (در کادر) و نشانی مؤسسه درج می‌شود.
- زمینه صفحه شناسنامه سفید باشد و کار گرافیکی و ترسیمی نداشته باشد.
- نوشته‌های شناسنامه راست‌چین باشد.

صفحه سه: صفحه مخاطبان نشریه و اهداف آموزشی. مخاطبان نشریه می‌باید خاص باشد به عنوان مثال کمباین‌داران. از ذکر عناوین کلی مانند کشاورزان خودداری شود.

مخاطبان نشریه

.... و ...

اهداف آموزشی

شما خوانندگان گرامی در این نشریه با:

-
-
-

آشنا خواهید شد.



صفحه چهار: فهرست مطالب همراه با شماره صفحه

- فهرست مطالب با اندازه قلم ۱۲ باشد. در فهرست تنها عناوین و سرفصل‌های اصلی می‌آید و آوردن عناوین فرعی لازم نیست.
- در صورت آوردن عناوین فرعی، این عناوین باید ۰/۵ سانتی‌متر جلوتر با اندازه قلم ۱۲ نوشته شود و نیازی به درج شماره صفحه نیز وجود ندارد. به عنوان مثال:

عنوان اصلی.....شماره صفحه

عنوان فرعی (۱)

عنوان فرعی (۲)

- صفحه فهرست، صفحه شناسنامه و صفحه عنوان شماره صفحه لازم ندارد.
- شماره صفحه از صفحه‌ای که مقدمه آغاز می‌شود، درج شود.
- صفحه پنج به بعد:** ارائه محتوای نشریه در قالب مقدمه، متن اصلی، نتیجه‌گیری، پیشنهادها و فهرست منابع.
- در مقدمه به صورت خیلی مختصر چندبخش زیر مدنظر قرار گیرد:
- اهمیت و ضرورت موضوع از دید نگارنده (چرا نشریه را تولید می‌کنیم؟) و هم‌چنین اهمیت و ضرورت موضوع در منطقه (بحث بومی‌سازی) و اینکه مخاطب چه منفعتی از این نشریه در زندگی فردی و شغلی به دست خواهد آورد، مطرح شود. (یک پاراگراف)
- هدف از تدوین نشریه (یک پاراگراف) و روش استفاده و کاربرد مطالب (یک پاراگراف) بیان شود.
- مقدمه نیازی به عکس ندارد.
- مقدمه عنوان اصلی و فرعی ندارد.
- بین مقدمه و شروع محتوای اصلی می‌باید ارتباط معنی‌داری وجود داشته باشد.
- بهتر است مقدمه در صفحه‌ای جداگانه ولی کوتاه باشد.
- مطلب می‌باید با مهم‌ترین نکته آغاز شود و عنوان مطلب، خواننده را جذب کند.
- اصطلاحات محلی اسامی علمی تا آنجا که ممکن است در پایین صفحه به صورت پاورقی آورده شود.
- در متن نشریه باید زبان نوشتاری و زبان تصویری مکمل هم باشند.



فهرست منابع

- در پایان نشریه تنها منابع اشاره شده در متن نوشته شود و بهتر است به منابعی اشاره شود که در دسترس باشد تا خواننده در صورت تمایل برای کسب اطلاعات بیشتر بتواند به آنها مراجعه کند. آوردن منابع خارجی در نشریه به ویژه نشریه ترویجی اصلاً مناسب نیست. بنابراین در نشریه می باید سعی شود تا از منابع فارسی استفاده شود.

- فهرست منابع به ترتیب حروف الفبای نام نویسنده، بدون ذکر شماره آورده شود؛ از بیرون زدگی یک سانتی متری برای خط اول هر منبع استفاده شود. ابتدا منابع فارسی و به دنبال آن منابع خارجی آورده شود. ارجاع منابع در متن صورت گیرد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۴).

نمونه ارائه گزارش نهایی طرح های تحقیقاتی

نام خانوادگی، حرف اول نام. سال. عنوان. گزارش نهایی طرح تحقیقاتی. مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی. شماره گزارش. تعداد صفحه.

نحوه ارائه مقاله

نام خانوادگی، حرف اول نام. و نام خانوادگی، حرف اول نام. سال. عنوان مقاله. عنوان مجله. سری و شماره مجله: شماره صفحه.

مسجدی، ع. شفاعی، م. و مطیع، ع. ۱۳۹۰. کنترل آبستگي موضعی توسط طوقه های مربعی شکل در اطراف پایه های پل در قوس های ۱۸۰ درجه. مجله پژوهش آب ایران. ۵(۸): ۵۳-۶۰.

نحوه ارائه کتاب

نام خانوادگی، حرف اول نام. سال. عنوان کتاب. نام انتشارات. تعداد صفحه.

نقی پور، ع. ۱۳۸۷. *آشنایی بانظریه گروه ها و حلقه ها*. انتشارات ۳۳۵ صفحه.

نمونه ارائه مقاله انگلیسی

Fetouani, S., Sbaa, M., Vanclooster, M., and Bendra, B. 2008. Assessing groundwater quality in the irrigated plain of Triffa (North-east Morocco). *Agricultural Water Management* 95(2):133-142.

نمونه ارائه کتاب انگلیسی

Lindsay, W.L. 1979. *Chemical Equilibria in Soils*. Wiley-Interscience, New York. 448 pp.

شمارگان: شمارگان نشریه ترویجی در سطوح ملی (حداقل ۵۰۰۰ نسخه) و در سطح استانی (حداقل ۲۰۰۰ نسخه) باشد.



تعداد عکس‌ها: در هر صفحه نشریه آوردن حداکثر یک عکس یا تصویر کافی است. لازم است تا فایل تمام عکس‌ها در فرمت JPEG به صورت جداگانه ارسال شود. تعداد عکس‌های لازم برای نشریه‌ها به شرح زیر است:

- نشریه ۱۶ صفحه‌ای: حداقل ۸ و حداکثر ۱۲ عکس
- نشریه ۲۰ صفحه‌ای: حداقل ۱۲ و حداکثر ۱۶ عکس
- نشریه ۲۴ صفحه‌ای: حداقل ۱۶ و حداکثر ۲۰ عکس
- نشریه ۲۸ صفحه‌ای: حداقل ۲۰ و حداکثر ۲۲ عکس

کاغذ نشریه:

- کاغذ سفید حداقل ۷۰ گرمی برای متن
- مقوای معمولی یا مقوای گلاسه حداقل ۱۵۰ گرمی برای جلد

چاپ: چاپ جلد و متن به صورت رنگی و با کیفیت مطلوب انجام شود.